

STATISTIKAS SAGATAVOŠANAS PAMATPRINCIPI

(tekstā lietoto saīsinājumu saraksts pieejams dokumenta beigās)

1. LATVIJAS MAKSĀJUMU BILANCE

1.1. Ievads

Maksājumu balance ir statistikas pārskats, kas atspoguļo darījumus starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem (turpmāk – nerezidenti). Tā ietver tekošo kontu, kapitāla kontu un finanšu kontu.

Par rezidentiem tiek uzskatītas visas institucionālās vienības, t.sk. ārvalstu, kas reģistrētas un darbojas Latvijā, un fiziskās personas, kuru mājāsaimniecības atrodas Latvijā un kuras neizbrauc ārpus Latvijas uz laiku, kas pārsniedz vienu gadu (izņēmums – studenti), kā arī Latvijas diplomātiskās, konsulārās un citas pārstāvniecības ārvalstīs. Savukārt nerezidenti ir visas institucionālās vienības, kas reģistrētas ārvalstīs, un fiziskās personas, kuru mājāsaimniecības atrodas ārpus Latvijas vai kuras ieradušās Latvijā uz laiku, kas īsāks par vienu gadu (izņēmums – studenti), kā arī ārvalstu diplomātiskās, konsulārās, starptautisko institūciju un citas pārstāvniecības Latvijā.

Maksājumu bilanci tiek atspoguļoti darījumi, kuri saistīti ar precēm, pakalpojumiem, ienākumiem un pārvedumiem, un darījumi, kuri rada finanšu prasības (aktīvi) vai finanšu saistības (pasīvi) starp Latvijas rezidentiem un nerezidentiem.

Darījumi maksājumu bilanci jāuzskaita, veicot dubulto ierakstu maksājumu bilances posteņos:

- vienlaikus tekošā konta un finanšu konta ietvaros (piemēram, preču vai pakalpojumu eksporta rezultātā Latvijā ieplūdušie naudas līdzekļi tiek izvietoti ārvalstu aktīvos vai izmantoti ārvalstu saistību samazināšanai);
- tikai finanšu konta ietvaros (piemēram, finanšu prasību samazinājuma vai finanšu saistību pieauguma rezultātā Latvijā ieplūdušie naudas līdzekļi tiek izvietoti ārvalstu aktīvos vai izmantoti ārvalstu saistību samazināšanai).

Tekošajā kontā un kapitāla kontā kredīta (eksporta) un debeta (importa) darījumi tiek atspoguļoti ar "+" zīmi, savukārt neto darījumi veidojas, no kredīta (eksporta) atņemot debetu (importu).

Finanšu konta datus aktīvu un pasīvu pieaugums tiek atspoguļots ar "+" zīmi, savukārt samazinājums tiek norādīts ar "-" zīmi. Neto posteņi veidojas, no aktīviem atņemot pasīvus.

Statistisko informāciju maksājumu bilances vajadzībām vāc saskaņā ar Latvijas Bankas likumu, kurā noteikts, ka Latvijas Banka vāc, glabā un apstrādā statistiskos datus, kā arī izstrādā, apkopo, analizē un izplata statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, t.sk. atbilstību ECB darbību Eiropas Centrālo banku sistēmas uzdevumu izpildei nepieciešamās statistiskās informācijas apkopošanā atbilstoši ES, t.sk. ECB, tiesību aktu prasībām.

BASIC PRINCIPLES FOR COMPILING STATISTICS

(a list of abbreviations used in the text is available at the end of the document)

1. LATVIA'S BALANCE OF PAYMENTS

1.1. Introduction

Balance of payments: a statistical statement summarizing transactions between Latvia's residents and the residents of the rest of the world (hereinafter – non-residents). It incorporates the current account, the capital account and the financial account.

Residents shall be all institutional units, including foreign ones, registered and operating in Latvia, and natural persons whose households are located in Latvia and who do not leave Latvia for a period of time of over one year (excl. students), as well as Latvian diplomatic, consular and other representative offices abroad. Non-residents shall be all institutional units registered abroad, and natural persons whose households are located outside Latvia or who are staying in Latvia for a period of time less than one year (excl. students), as well as branches of MFIs registered abroad as well as foreign diplomatic and consular representative offices, those of international institutions and other official representative offices in Latvia shall also be considered non-residents.

The balance of payments reflects transactions related to goods, services, income and transfers, and transactions that result in financial claims (assets) or financial obligations (liabilities) between residents of Latvia and the rest of the world (non-residents).

In the balance of payments, transactions shall be recorded on a double-entry basis:

- under both the current and financial accounts, e.g. cash inflows into Latvia as a result of exporting goods or services are placed in foreign assets or used for reducing foreign liabilities;
- under the financial account only, e.g. cash inflows into Latvia as a result of a decrease in financial claims or an increase in financial liabilities are placed in foreign assets or used for reducing foreign liabilities.

Credit (exports) and debit (imports) transactions on the current account or capital account are recorded with a positive sign (+), whereas net transactions are calculated by subtracting debit (imports) from credit (exports).

For the financial account data, an increase in assets and liabilities is recorded with a positive sign (+), while a respective decrease is indicated with a negative sign (–). Net components are calculated by subtracting liabilities from assets.

Data for balance of payments statistics purposes are collected in accordance with the Law on Latvian Bank which stipulates that Latvian Bank shall collect, store and process statistical data as well as develop, compile, analyze and distribute statistics to ensure the fulfilment of its tasks, including assisting the ECB in

Maksājumu bilances datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF "Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas" 6. izdevuma prasībām.

1.2. Maksājumu bilances informācijas avoti

Latvijas Banka gan pati vāc maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamos statistiskos datus, gan izmanto citu institūciju savākto informāciju. Maksājumu bilances informācijas avoti ir šādi.

Tekošais kants

Preces

Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskats (3-MB)
Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats
Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins CSP ārējās tirdzniecības statistika
Dati par kartei piesaistītajiem maksājumiem
Ceļu satiksmes drošības direkcijas dati par pirmoreiz reģistrēto vieglo automobiļu skaitu

Pakalpojumi

Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskats (1-MB) Finansiālā stāvokļa ceturkšņa pārskats (1-FP)
Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskats (3-MB) Pakalpojumu ceturkšņa pārskats (4-MB)
Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats
Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB)
MFI bilances statistika
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins
VK dati par valdības sektoru
CSP ārējās tirdzniecības statistika
CSP un VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" dati par Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu skaitu
Dati par kartei piesaistītajiem maksājumiem
ĀM dati par Latvijas Republikas vēstniecību ieņēmumiem un izdevumiem
VID dati par ārvalstu vēstniecībām atmaksāto pievienotās vērtības nodokli
FM dati par iemaksām ES budžetā
Uzraudzības statistikas dati par tiešās apdrošināšanas un pārpadrošināšanas prēmijām un atlīdzībām

Sākotnējie ienākumi

Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskats (1-MB)
Finansiālā stāvokļa ceturkšņa pārskats (1-FP)
Darbam ārvalstīs noslēgto līgumu mēneša pārskats (5-MB)
Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats
Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB)
Vērtspapīru ar ISIN kodu mēneša pārskats
Kapitāla vērtspapīru mēneša pārskats
MFI bilances statistika

compiling the statistics required for the execution of the tasks of the European System of Central Banks in accordance with the requirements of the legislation of the EU and legal acts and instruments of the ECB. Latvijas Banka compiles balance of payments statistics in accordance with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition).

1.2. Sources for the Balance of Payments

In compiling the balance of payments, Latvijas Banka uses its own statistics or statistics collected by other institutions. Data sources are as follows:

Current Account

Goods

Quarterly report on transportation and intermediary services (3-MB)
Monthly report on non-bank external payments
Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB)
Latvijas Banka's profit and loss statement
CSB foreign trade statistics
Data on card-based payments
Data from the Directorate of Road Traffic Safety on the number of cars registered for the first time

Services

Quarterly report on foreign assets and liabilities (1-MB)
Quarterly report on financial position (1-FP)
Quarterly report on transportation and intermediary services (3-MB)
Quarterly report on services (4-MB)
Monthly report on non-bank external payments
Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB)
MFI balance sheet statistics
Latvijas Banka's profit and loss statement
Treasury data on the general government sector
CSB foreign trade statistics
CSB and SJSC Riga International Airport data on the number of persons entering and leaving the country
Data on card-based payments
MFA data on revenue and expenditure of the Republic of Latvia embassies
SRS data on VAT repaid to foreign embassies
MF data on contributions to the EU budget
Supervision statistics data on direct insurance and reinsurance premiums and claims paid

Primary Income

Quarterly report on foreign assets and liabilities (1-MB)
Quarterly report on financial position (1-FP)
Monthly report of contracts concluded for work abroad (5-MB)
Monthly report on non-bank external payments
Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB)
Monthly report on securities with ISIN codes
Monthly report on equity holdings
MFI balance sheet statistics

Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins VK dati par valdības sektoru CSP ceturkšņa pārskats par darbu ĀM dati par Latvijas Republikas vēstniecību ieņēmumiem un izdevumiem VID dati par ārvalstu vēstniecību samaksātajām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām VK dati par Latvijas valsts budžeta ieņēmumiem un izdevumiem saistībā ar ES fondiem FM dati par iemaksām ES budžetā Uzraudzības statistikas dati par apdrošināšanas sabiedrību, privāto pensijas fondu, privāto pensijas fondu pārraudzīto pensijas plānu, valsts fondēto pensijas shēmu, ieguldījumu fondu, ieguldījumu brokeru sabiedrību, ieguldījumu pārvaldes sabiedrību, licencēto maksājuma iestāžu, un licencēto elektroniskās naudas iestāžu aktīviem un pasīviem Otrreizējie ienākumi Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB) MFI balances statistika Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins VK dati par valdības sektoru CSP ceturkšņa pārskats par darbu ĀM dati par Latvijas Republikas vēstniecību ieņēmumiem un izdevumiem VID dati par ārvalstu vēstniecībām atmaksāto pievienotās vērtības nodokli VK dati par Latvijas valsts budžeta ieņēmumiem un izdevumiem saistībā ar ES fondiem FM dati par iemaksām ES budžetā VSAA dati par izmaksātajām pensijām Uzraudzības statistikas dati par tiešās apdrošināšanas un pārapsrošināšanas prēmijām un atlīdzībām Kapitāla kants Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB) VK dati par Latvijas valsts budžeta ieņēmumiem un izdevumiem saistībā ar ES fondiem Finanšu kants Tiešās investīcijas Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskats (1-MB) Finansālā stāvokļa ceturkšņa pārskats (1-FP) Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB) Kapitāla vērtspapīru mēneša pārskats MFI balances statistika Uzraudzības statistikas dati par apdrošināšanas sabiedrību, privāto pensijas fondu, privāto pensijas fondu pārraudzīto pensijas plānu, valsts fondēto pensijas shēmu, ieguldījumu fondu, ieguldījumu brokeru sabiedrību, ieguldījumu pārvaldes sabiedrību, autorizēto maksājuma iestāžu, un autorizēto elektroniskās naudas iestāžu aktīviem un pasīviem UR un SIA "LURSOFT" dati par ārvalstu investīcijām komercsabiedrību pamatkapitālā	Latvijas Banka's profit and loss statement Treasury data on the general government sector CSB quarterly report on labor MFA data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies SRS data on social security contributions by foreign embassies Treasury data on EU funds related Latvian central government budget revenue and expenditure MF data on contributions to the EU budget Supervision statistics data on assets and liabilities of insurance companies, private pension funds, pension plans managed by private pension funds, state-funded pension scheme funding, investment funds, brokerage firms, investment management companies, authorized payments institutions and authorized electronic money institutions Secondary Income Monthly report on non-bank external payments Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB) MFI balance sheet statistics Latvijas Banka's profit and loss statement Treasury data on the general government sector CSB quarterly report on labor MFA data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies SRS data on VAT repaid to foreign embassies Treasury data on EU funds related Latvian central government budget revenue and expenditure MF data on contributions to the EU budget SSIA data on pensions paid Supervision statistics data on direct insurance and reinsurance premiums and claims paid Capital Account Monthly report on non-bank external payments Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB) Treasury data on EU funds related Latvian central government budget revenue and expenditure Financial Account Direct Investment Quarterly report on foreign assets and liabilities (1-MB) Quarterly report on financial position (1-FP) Monthly report on non-bank external payments Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB) Monthly report on equity holdings MFI balance sheet statistics Supervision statistics data on assets and liabilities of insurance companies, private pension funds, pension plans managed by private pension funds, state-funded pension scheme funding, investment funds, brokerage firms, investment management companies, authorized payments institutions and authorized electronic money institutions RE and SIA LURSOFT data on foreign investment in the share capital of companies
---	---

Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas dati par ārvalstu investīcijām nekustamajā īpašumā Latvijā Partnervalstu dati par Latvijas investīcijām nekustamajā īpašumā ārvalstīs Portfelieguldījumi Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskats (1-MB) Finansiālā stāvokļa ceturkšņa pārskats (1-FP) Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB) Vērtspapīru ar ISIN kodu mēneša pārskats Vērtspapīru bez ISIN koda mēneša pārskats MFI bilances statistika Latvijas Bankas balance Noguldījumu garantiju fonda, Dzīvības apdrošinātāju fonda un Pārējo apdrošinātāju fondu bilances UR un SIA "LURSOFT" dati par ārvalstu investīcijām komercsabiedrību pamatkapitālā Uzraudzības statistikas dati par apdrošināšanas sabiedrību un ieguldījumu fondu ieguldījumiem vērtspapīros Atvasinātie finanšu instrumenti Finansiālā stāvokļa ceturkšņa pārskats (1-FP) Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB) MFI bilances statistika Latvijas Bankas balance Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins VK dati par valdības sektoru Citi ieguldījumi Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskats (1-MB) Finansiālā stāvokļa ceturkšņa pārskats (1-FP) Nebanku ārējo maksājumu mēneša pārskats Mēneša pārskats par kredītiestādē saņemtajiem ienākošajiem ārējiem maksājumiem (1-IB) MFI bilances statistika Latvijas Bankas balance Noguldījumu garantiju fonda, Dzīvības apdrošinātāju fonda un Pārējo apdrošinātāju fondu bilances VK dati par valdības sektoru Uzraudzības statistikas dati par apdrošināšanas sabiedrību, privāto pensijas fondu, privāto pensijas fondu pārraudzīto pensijas plānu, valsts fondēto pensijas shēmu, ieguldījumu fondu, ieguldījumu brokeru sabiedrību, ieguldījumu pārvaldes sabiedrību, licencēto maksājuma iestāžu, un licencēto elektroniskās naudas iestāžu aktīviem un pasīviem UR un SIA "LURSOFT" dati par ārvalstu investīcijām komercsabiedrību pamatkapitālā Rezerves aktīvi Latvijas Bankas balance 1.3. Tekošais kants Maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo preču, pakalpojumu, sākotnējo ienākumu un otrreizējo ienākumu plūsmas starp Latvijas rezidentiem un nerezidentiem.	Data on foreign real estate investment in Latvia from the State Unified Computerized Land Register Partner country data on Latvia's real estate investment abroad Portfolio Investment Quarterly report on foreign assets and liabilities (1-MB) Quarterly report on financial position (1-FP) Monthly report on non-bank external payments Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB) Monthly report on securities with ISIN codes Monthly report on securities without ISIN codes MFI balance sheet statistics Latvijas Banka's balance sheet Balance sheets of the Deposit Guarantee Fund, the Life Insurance Fund and the Other Insurance Funds RE and SIA LURSOFT data on foreign investment in the share capital of companies Supervision statistics data on investments in securities by insurance companies and investment funds Financial Derivatives Quarterly report on financial position (1-FP) Monthly report on non-bank external payments Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB) MFI balance sheet statistics Latvijas Banka's balance sheet Latvijas Banka's profit and loss statement Treasury data on the general government sector Other Investment Quarterly report on foreign assets and liabilities (1-MB) Quarterly report on financial position (1-FP) Monthly report on non-bank external payments Monthly report on incoming external payments received at a credit institution (1-IB) MFI balance sheet statistics Latvijas Banka's balance sheet Balance sheets of the Deposit Guarantee Fund, the Life Insurance Fund and the Other Insurance Funds Treasury data on the general government sector Supervision statistics data on assets and liabilities of insurance companies, private pension funds, pension plans managed by private pension funds, state-funded pension scheme funding, investment funds, brokerage firms, investment management companies, authorized payments institutions and authorized electronic money institutions RE and SIA LURSOFT data on foreign investment in the share capital of companies Reserve Assets Latvijas Banka's balance sheet 1.3. Current Account A balance of payments component reflecting flows in goods, services, primary income and secondary income between Latvia's residents and non-residents.
--	--

1.3.1. Preces

Vispārējās nozīmes preces, preču neto eksports tirdzniecības starpniecības darījumos un nemonetārais zelts.

1.3.1.1. Vispārējās nozīmes preces

Preces, attiecībā uz kurām notiek ekonomisko īpašumtiesību pāreja (preču eksports (izvedums) un preču imports (ievedums)) un kuras nav iekļautas citās specifiskās kategorijās.

Informāciju par vispārējās nozīmes precēm gūst no CSP apkopotās ārējās tirdzniecības statistikas datiem. Tie ietver Intrastat datus par preču tirdzniecības darījumiem ar ES valstīm un muitas kravu deklarāciju datus par preču tirdzniecības darījumiem ar ārpus ES esošajām valstīm (Extrastat dati). Ārējās tirdzniecības statistikas dati Latvijā tiek sagatavoti, izmantojot speciālās tirdzniecības sistēmas shēmu (preču eksportā neiekļauj preču izvedumu no muitas noliktavām uz ārvalstīm, un preču importā neiekļauj preču ievedumu muitas noliktavās no ārvalstīm).

Ārējās tirdzniecības statistikas dati tiek koriģēti atbilstoši maksājumu bilances sagatavošanas metodoloģiskajām prasībām:

- preču importa vērtība no CIF cenām tiek koriģēta uz FOB cenām, t.i., no preces vērtības tiek atskaitīta vedmaksa un apdrošināšanas izdevumi (Intrastat datos – individuāli katrai preces nosūtītājvalstij, savukārt Extrastat datos – individuāli katram transporta veidam un preces izcelsmes valstij rezidentu un nerezidentu pārvadātāju daļījumā);
- papildus tiek ietverta informācija par nerezidentu transporta organizāciju savam patēriņam Latvijā iegādātajām precēm (eksports) un rezidentu transporta organizāciju savam patēriņam ārvalstīs iegādātajām precēm (imports);
- papildus tiek ietverta informācija par eksporta darījumiem no Latvijas zvejas kuģiem, kas zvejo eksteritoriālajos ūdeņos;
- papildus tiek ietverta informācija par banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumiem;
- papildus tiek ietverti CSP aprēķinātie nelegālā importa dati;
- papildus tiek ietverti aprēķinātie lietoto vieglo automobiļu importa dati;
- netiek ietverta informācija par tiem preču eksporta vai importa darījumiem, kuri nerada ekonomisko īpašumtiesību maiņu;
- tiek izņemta informācija par preču izvešanu no Latvijas uz apstrādi, ja preces pēc apstrādes tiek nosūtītas atpakaļ uz Latviju, kā arī par preču ievešanu uz apstrādi Latvijā, ja tās pēc apstrādes tiek nosūtītas atpakaļ uz to pašu valsti, no kuras tika ievestas uz apstrādi Latvijā. Šo no vispārējās nozīmes precēm izņemto darījumu neto vērtība tiek atspoguļota maksājumu bilances pakalpojumu sadaļā;
- papildus tiek ietverti dati par internetā pārdotajām un pirktajām precēm no kartēm piesaistīto maksājumu datiem.

Dati tiek apkopoti atbilstoši t.s. nacionālajam principam: datos atšķirībā no t.s. Kopienas principa neietilpst informācija par ES valsts veikto preču ievedumu Latvijā no ES valsts un tam sekojošu preču eksportu uz trešo valsti un informācija par ES valsts veikto preču importu Latvijā no trešās valsts un tam

1.3.1. Goods

General merchandise, net exports of goods under merchanting, and non-monetary gold.

1.3.1.1. General Merchandise

Goods whose economic ownership is changed (exports (dispatches) and imports (arrivals) of goods) and that are not included in other specific categories.

Data under General merchandise are derived from foreign trade statistics provided by the CSB. They include Intrastat data on trading of goods with the EU Member States and customs cargo declaration data on trading of goods with countries outside the EU (Extrastat data). In compiling foreign trade statistics in Latvia, a special trade system scheme is used (where goods are imported to customs warehouses from abroad and exported from customs warehouses abroad, such imports and exports are excluded from the total).

Foreign trade statistics data are adjusted in accordance with the methodological requirements for compiling balance of payments:

- adjustment from CIF to FOB values of goods imports is made, i.e. freight and insurance costs are deducted from the value of goods (Intrastat data adjustments are made separately for each country of consignment, while those of Extrastat data made in the breakdown by resident and non-resident carrier for each mode of transport and each country of goods' origin separately);
- in addition, information about the goods procured by non-resident carriers for own consumption in Latvia (exports) and resident carriers for own consumption abroad (imports) is included;
- in addition, data on exports from Latvian shipping vessels fishing in the extraterritorial waters are included;
- in addition, information on banknote production and coinage costs is included;
- in addition, data on illegal import of goods, calculated by the CSB, are included;
- additionally includes the estimated data on imports of used passenger cars;
- information on exports or imports of goods without change of economic ownership is excluded;
- information on goods sent outside Latvia for manufacturing if the goods are subsequently returned to Latvia, as well as information on goods sent to Latvia for manufacturing if they are subsequently returned to the same country which sent them to Latvia for manufacturing is excluded. The net value of transactions with goods excluded from general merchandise is reported under Services;
- in addition, data on goods sold and procured on internet are included from data on card-based payments.

Data are compiled according to the so-called 'national principle': contrary to the so-called 'Community principle', data do not contain information on arrivals of goods in Latvia from an EU country, with subsequent exports of the goods to a third country, or information on imports of goods by an EU country to Latvia from a third country, with a subsequent dispatch of the goods

sekojošu preču izvedumu no Latvijas uz ES valsti, lai gan muitas kravas deklarācijas tiek aizpildītas Latvijā.

1.3.1.2. Preču neto eksports tirdzniecības starpniecības darījumos

Preču pirkšana ar sekojošu to pašu preču tālākpārdošanu, precēm nenokļūstot pircēja valstī. Preču neto eksports tirdzniecības starpniecības darījumos ir tirdzniecības starpniecībai nopirkto un pārdoto preču starpība.

1.3.1.3. Nemonetārais zelts

Zelts, kas neietilpst rezerves aktīvos.

1.3.2. Pakalpojumi

Ražošanas pakalpojumi, remonta pakalpojumi, transporta pakalpojumi, braucieni, būvniecība, apdrošināšanas un pensiju pakalpojumi, finanšu pakalpojumi, citur neiekļauta maksa par intelektuālā īpašuma izmantošanu, telesakaru pakalpojumi, datorpakalpojumi un informācijas pakalpojumi, citi saimnieciskās darbības pakalpojumi, individuālie, kultūras un atpūtas pakalpojumi, citur neiekļautās valdības preces un pakalpojumi.

1.3.2.1. Ražošanas pakalpojumi

Citiem piederošu preču apstrāde, montāža, marķēšana, saiņošana u.tml. Iekļauti tikai tie pakalpojumi, pēc kuru izpildes ievestās preces tiek izvestas uz to pašu valsti, no kuras ievestas apstrādei; norādīta tikai sniegtā pakalpojuma vērtība.

1.3.2.2. Remonta pakalpojumi

Kuģu, lidmašīnu un citu pamatlīdzekļu remontdarbu izmaksas, kas palielina pamatlīdzekļu vērtību.

1.3.2.3. Transporta pakalpojumi

Pasažieru pārvadājumi, kravu pārvadājumi, transportlīdzekļu noma (kopā ar apkalpi), pasta un kurjeru pakalpojumi, citi atbalsta pakalpojumi un transporta papildpakalpojumi.

Transporta pakalpojumus atspoguļo maksājumu bilances apakšpostējos "Jūras transports", "Gaisa transports", "Dzelzceļa transports", "Autotransports" un "Citi transporta pakalpojumi, pasta un kurjeru pakalpojumi".

Lietojot 1.3.1.1. apakšpunktā minēto aprēķina metodoloģiju, iegūst starpību starp preču importu CIF un FOB cenās. No šīs starpības nodalīto nerezidentu veikto pārvadājumu daļu uzrāda maksājumu bilances postenī "Transporta pakalpojumi" atbilstoši transporta veidam.

1.3.2.4. Braucieni

Ceļotāju iegādātās preces un saņemtie pakalpojumi, izņemot pasažieru starptautiskos pārvadājumus.

Par ceļotāju uzskata personu, kas ieradies nerezidences valstī personiskā vai darījumu braucienā un uzturas šajā valstī ne ilgāk par 1 gadu. Izņēmums ir studenti, praktikanti un medicīnas iestāžu pacienti, kas tiek uzskatīti par ceļotājiem neatkarīgi no

from Latvia to an EU country, although customs cargo declarations are filled out in Latvia.

1.3.1.2. Net Exports of Goods under Merchanting

The purchase of goods combined with the subsequent resale of the same goods without the goods being present in the buyer's economy. Net exports of goods under merchanting represent the difference between sales over purchases of goods for merchanting.

1.3.1.3. Non-monetary Gold

Gold not included in reserve assets.

1.3.2. Services

Manufacturing services, repair services, transport, travel, construction, insurance and pension services, financial services, charges for the use of intellectual property n.i.e., telecommunications services, computer services and information services, other business services, personal, cultural and recreational services, government goods and services n.i.e.

1.3.2.1. Manufacturing Services

Processing, assembly, labelling, packing, etc. of goods owned by others. They include only those services after which the acquired goods are returned to the country from which they arrived for processing; only the value of the provided services is reported.

1.3.2.2. Repair Services

Costs of repair work on ships, aircraft and other fixed assets increasing the value of fixed assets.

1.3.2.3. Transport

Carriage of passengers and freight, rentals of vehicles (with crew), postal and courier services, and other supporting services and auxiliary transport services.

In the balance of payments, transport services are recorded under items Sea transport, Air transport, Rail transport, Road transport and Other transport services, postal and courier services.

Using the calculation methodology described in Section 1.3.1.1, the difference between CIF and FOB values of imported goods is obtained. The share of transport services rendered by non-residents is set apart and recorded under Transport in the balance of payments consistently with the respective mode of transport.

1.3.2.4. Travel

Goods and services purchased by travelers, except international carriage of passengers.

A traveler is a person arriving on a private or business trip in a non-residence country and staying in it for less than one year. Students, trainees and patients of medical establishments shall be an exception – they shall be classified as travelers regardless of

uzturēšanās ilguma nerezidences valstī.

Lai novērtētu ārvalstu studentu izdevumus Latvijā, izmanto datus par ārvalstu studentu skaitu un augstskolu ieņēmumiem no šo studentu studiju maksas valstu dalījumā.

Lai novērtētu ārvalstīs studējošo Latvijas rezidentu izdevumus, izmanto UNESCO datus par ārvalstīs studējošo Latvijas rezidentu skaitu un aplēses par vidējiem viena studējošā izdevumiem valstu dalījumā.

1.3.2.5. Būvniecība

Pamatlīdzekļu radīšana, renovācija, remonts vai paplašināšana ēku, inženiertehnisku teritorijas uzlabojumu un citu inženiertehnisku konstrukciju (t.sk. ceļu, tiltu, aizsprostu u.c.) veidā. Instalācijas un montāžas darbi, būvlaukuma sagatavošana un vispārējā būvniecība, specializētie pakalpojumi (piemēram, krāsošana, santehniķa darbi un nojaukšana) un būvniecības projektu vadība.

1.3.2.6. Apdrošināšanas un pensiju pakalpojumi

Tiešās apdrošināšanas un pārapsdrošināšanas pakalpojumi, apdrošināšanas papildpakalpojumi, pensijas un standartizēto garantiju pakalpojumi.

1.3.2.7. Finanšu pakalpojumi

Finanšu pakalpojumi, par kuriem maksā tieši (komisijas maksas un citas maksas par kredītiem, finanšu nomu (finanšu līzingu), faktūrkreditēšanu, finanšu aktīvu pārvaldīšanu, konsultēšanu finanšu jautājumos, valūtas maiņas darījumiem, brokeru pakalpojumiem, vērtspapīru emisiju, pirkšanu un pārdošanu un atvasināto finanšu instrumentu darījumu organizēšanu), un netieši novērtētie finanšu starpniecības pakalpojumi (noguldītājiem un aizņēmējiem noteikto procentu likmju starpība, ko finanšu sabiedrības izmanto savu izdevumu segšanai un peļņas gūšanai).

Netieši novērtēto finanšu starpniecības pakalpojumu eksports ietver starpību:

- starp Latvijas kredītiestāžu reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par izsniegtajiem aizdevumiem ārvalstu nefinanšu sektoram un šo aizdevumu procentu maksājumiem, kas aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju;
- starp noguldījumu, kas piesaistīti no ārvalstu nefinanšu sektora, procentu maksājumiem, kuri aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju, un atbilstošajiem Latvijas kredītiestāžu reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par piesaistītajiem ārvalstu nefinanšu sektora noguldījumiem.

Netieši novērtēto finanšu starpniecības pakalpojumu imports ietver starpību:

- starp Latvijas nefinanšu sektoram reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par saņemtajiem aizņēmumiem no ārvalstu kredītiestādēm un šo aizņēmumu procentu maksājumiem, kas aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu

the duration of their stay in another country.

For evaluating foreign student expenditure in Latvia, data on the number of foreign students and income gained by institutions of higher education from their tuition fees, broken down by country, are used.

For evaluating expenditure of Latvian residents studying abroad, UNESCO data on the number of Latvian residents studying abroad and estimates of average expenditure per student, broken down by country, are used.

1.3.2.5. Construction

The creation, renovation, repair or extension of fixed assets in the form of buildings, land improvements of an engineering nature and other engineering constructions (including roads, bridges, dams, etc.). Installation and assembly work, site preparation and general construction, specialized services such as painting, plumbing and demolition, and management of construction projects.

1.3.2.6. Insurance and Pension Services

Direct insurance and reinsurance services, auxiliary insurance services, pension and standardized guarantee services.

1.3.2.7. Financial Services

Explicitly charged financial services (commissions and charges related to loans, financial leasing, factoring, financial asset management, financial advisory services, foreign exchange transactions, brokerage services, issue, purchase and sale of securities, and arranging transactions in financial derivatives) and financial intermediation services indirectly measured (margins between interest payable and the reference rate on loans and deposits used by financial corporations for covering their expenses and earning profit).

Exports of financial intermediation services indirectly measured comprise the margin:

- between the interest payments actually applied on loans granted by Latvian credit institutions to the foreign non-financial sector and the calculated interest payments on the above loans, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions;
- between the calculated interest payments on deposits received from the foreign non-financial sector, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions, and the corresponding interest payments actually applied by Latvian credit institutions on deposits received from the foreign non-financial sector.

Imports of financial intermediation services indirectly measured comprise the margin:

- between the interest payments actually applied to the Latvian non-financial sector on loans received from foreign credit institutions and the calculated interest payments on the above loans, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions;
- between the calculated interest payments on deposits made with

kreditēstāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju;

– starp ārvalstu kredītiestādēs izvietoto noguldījumu procentu maksājumiem, kas aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju, un atbilstošajiem Latvijas nefinanšu sektoram reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par ārvalstu kredītiestādēs izvietotajiem noguldījumiem.

1.3.2.8. Citur neiekļauta maksa par intelektuālā īpašuma izmantošanu

Maksa par īpašumtiesību izmantošanu (piemēram, patenti, preču zīmes, autortiesības, ražošanas procesi un dizains, kas ietver tirdzniecības noslēpumus un franšīzes), maksa par licencēm izstrādātajos oriģinālos vai prototipos ietverta intelektuālā īpašuma reproducēšanai vai izplatīšanai (piemēram, autortiesības uz grāmatām vai manuskriptiem, datorprogrammām, kinematogrāfiskajiem darbiem un skaņu ierakstiem) un saistītām tiesībām (piemēram, attiecībā uz uzstāšanos nepastarpināti un televīzijas, kabeļtelevīzijas un satelīta pārraidēm).

1.3.2.9. Telesakaru pakalpojumi

Skaņas, attēlu vai citas informācijas pārraide, izmantojot tālruni, radio un kabeļtelevīzijas apraidi un virszemes apraidi, satelītsakarus, elektronisko pastu u.c., komerciālo tīklu pakalpojumi, telekonferenču organizēšanas un atbalsta pakalpojumi, mobilie telekomunikāciju pakalpojumi, interneta infrastruktūras nodrošināšanas pakalpojumi un tiešsaistes piekļuves nodrošināšanas pakalpojumi, t.sk. interneta piekļuves nodrošināšanas pakalpojumi.

1.3.2.10. Datorpakalpojumi un informācijas pakalpojumi

Ar aparāturu un programmatūru saistīti pakalpojumi un datu apstrādes pakalpojumi. Aparatūras un programmatūras konsultāciju un ieviešanas pakalpojumi, datoru un perifēro ierīču apkope un remonts, negadījumu seku novēršanas pakalpojumi, konsultāciju un palīdzības sniegšana jautājumos, kas saistīti ar datoru resursu pārvaldību, lietošanai gatavo sistēmu analīze, dizains un programmēšana (t.sk. tīmekļvietņu izveidošana un dizains), kā arī ar programmatūru saistītās tehniskās konsultācijas, licences nespecializētas programmatūras izmantošanai, specializētas programmatūras izstrāde, sagatavošana, piegāde un dokumentācija, t.sk. operētājsistēmas, kas pēc pasūtījuma izstrādātas konkrētam lietotājam, sistēmu uzturēšana un citi atbalsta pakalpojumi, datu apstrādes pakalpojumi, tīmekļvietņu uzturēšanas pakalpojumi (t.i., servera telpas nodrošināšana internetā, lai mitinātu klienta tīmekļvietnes) un datoru telpu pārvaldība.

Ziņu aģentūru pakalpojumi, datubāzu pakalpojumi (datubāzu izveide, datu glabāšana un datu un datubāzu, t.sk. direktoriju un adresātu sarakstu, izplatīšana) gan tiešsaistē, gan izmantojot magnētiskos, optiskos vai drukātos informācijas nesējus, kā arī tīmekļa meklēšanas portālus (meklētājprogrammu pakalpojumi, kas atrod interneta adreses klientiem, kuri ievada atslēgvārdus).

foreign credit institutions, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions,) and the corresponding interest payments actually applied to the Latvian non-financial sector on deposits made with foreign credit institutions.

1.3.2.8. Charges for the Use of Intellectual Property n.i.e.

Charges for the use of proprietary rights (such as patents, trademarks, copyrights, industrial processes and designs including trade secrets and franchises), charges for licenses to reproduce or distribute intellectual property embodied in produced originals or prototypes (such as copyrights on books and manuscripts, computer software, cinematographic works, and sound recordings) and related rights (such as for live performances and television, cable, or satellite broadcast).

1.3.2.9. Telecommunications Services

The transmission of sound, images or other information by telephone, radio and cable television and broadcasting, satellite, electronic mail etc., business network services, teleconferencing and support services, mobile telecommunications services, provision of Internet backbone services and online access services, including provision of access to the Internet.

1.3.2.10. Computer Services and Information Services

Hardware and/or software-related services, and data-processing services. Hardware and software consultancy and implementation services; maintenance and repair of computers and peripheral equipment; disaster recovery services, provision of advice and assistance on matters related to the management of computer resources; analysis, design and programming of systems ready to use (including web page development and design), and technical consultancy related to software; licenses to use non-customised software; development, production, supply and documentation of customized software, including operating systems made to order for specific users; systems maintenance and other support services, data-processing services, web site hosting services (i.e. the provision of server space on the Internet to host clients' web sites); and computer facilities management.

News agency services, database services (database conception, data storage and the dissemination of data and databases, including directories and mailing lists), both online and through magnetic, optical or printed media; and web search portals (search engine services that find Internet addresses for clients who input keyword queries). Direct, non-bulk subscriptions to newspapers and periodicals, whether by mail, electronic transmission or other means; other online content provision services; and library and archive services.

Tieša neliela apjoma avīžu un periodisko izdevumu abonēšana pa pastu, elektroniski vai citādi, citi tiešsaistes satura sniegšanas pakalpojumi un bibliotēku un arhīvu pakalpojumi.

1.3.2.11. Citi saimnieciskās darbības pakalpojumi

Pētniecības un attīstības pakalpojumi (pakalpojumi, kas saistīti ar fundamentālajiem pētījumiem, lietišķajiem pētījumiem un jaunu produktu un procesu eksperimentālo izstrādi, komerciālie pētījumi, kas saistīti ar elektroniku, farmāciju un biotehnoloģiju), profesionālie un vadībinību pakalpojumi (juridiskie pakalpojumi, grāmatvedības, vadībinību, vadības pakalpojumi un sabiedrisko attiecību pakalpojumi, reklāmas, tirgus izpētes un sabiedriskās domas aptauju pakalpojumi), tehniskie, ar tirdzniecību saistītie un citi saimnieciskās darbības pakalpojumi (arhitektūras, inženierzinību, zinātniskie un citi tehniskie pakalpojumi, atkritumu pārstrādāšanas un attīrīšanas, lauksaimniecības un ieguves rūpniecības pakalpojumi, pamatdarbības nomas pakalpojumi, ar tirdzniecību saistītie pakalpojumi un citi citur neiekļauti saimnieciskās darbības pakalpojumi).

1.3.2.12. Individuālie, kultūras un atpūtas pakalpojumi

Audiovizuālie un saistītie pakalpojumi (pakalpojumi un attiecīgās maksas, kas saistītas ar filmu, radio un televīzijas programmu un mūzikas ierakstu izgatavošanu) un citi individuālie, kultūras un atpūtas pakalpojumi (izglītības, veselības, kultūras, atpūtas u.c. pakalpojumi).

1.3.2.13. Citur neiekļautās valdības preces un pakalpojumi

Valdības (t.sk. starptautisko organizāciju) darījumi ar precēm un pakalpojumiem, ko nav iespējams klasificēt citos posteņos.

1.3.3. Sākotnējie ienākumi

1.3.3.1. Atbildzība nodarbinātajiem

Darba samaksa, iekļaujot darba devēju par labu nodarbinātajiem veiktās iemaksas sociālās apdrošināšanas fondos un pensiju fondos.

1.3.3.2. Ieguldījumu ienākumi

Finanšu aktīvu turēšanas ienākumi un maksājumi par finanšu saistībām.

Kapitāla vērtības pieaugumu vai zudumus, kas rodas, turot finanšu aktīvus vai finanšu saistības, neuzskata par ieguldījumu ienākumiem. Tā ir daļa no aktīvu vai saistību atlikumu vērtības, un to uzrāda kā cenu pārmaiņas starptautisko investīciju bilancē.

Ieguldījumu ienākumi atspoguļo tiešo investīciju, portfeljieguldījumu, citu ieguldījumu un rezerves aktīvu ienākumus.

Tiešo investīciju ienākumi ietver pašu kapitāla ienākumus (dividendes un reinvestēto peļņu) un maksu par parāda instrumentiem (procentus). Dividendes ir izmaksas no peļņas atbilstoši līdzdalības daļai pašu kapitālā.

1.3.2.11. Other Business Services

Research and development services (services that are associated with basic research, applied research, and experimental development of new products and processes, commercial research related to electronics, pharmaceuticals and biotechnology), professional and management consulting services (legal services, accounting, management consulting, managerial services and public relations services, advertising, market research, and public opinion polling services), technical, trade-related, and other business services (architectural, engineering, scientific and other technical services, waste treatment and de-pollution, agricultural and mining services, operating leasing services, trade-related services and other business services n.i.e.).

1.3.2.12. Personal, Cultural and Recreational Services

Audiovisual and related services (services and associated fees related to the production of motion pictures, radio and television programs and musical recordings) and other personal, cultural and recreational services (education, health, culture, recreational, etc. services).

1.3.2.13. Government Goods and Services n.i.e.

Government transactions (including those of international organizations) in goods and services that cannot be classified under other items.

1.3.3. Primary Income

1.3.3.1. Compensation of Employees

Wages and salaries, including social security contributions to social security and pension funds made by employers on behalf of employees.

1.3.3.2. Investment Income

Income from holdings of financial assets and payments on financial liabilities.

The increase or decrease in the value of capital arising from holdings of financial assets or financial liabilities is not regarded as investment income but is a part of assets or liabilities recorded in the international investment position as price changes.

Investment income consists of income from direct investment, portfolio investment, other investment and reserve assets.

Direct investment income consists of income on equity (dividends and reinvested earnings) and income on debt instruments (interest). Dividends are payments from the profit in proportion to investor's holding of equity.

Reinvestētā peļņa ir uzņēmuma peļņas vai zaudējumu daļa, kas atbilstoši līdzdalības daļai pieder tiešajam investoram un kas paliek tiešo investīciju uzņēmuma rīcībā. Tiešo investīciju Latvijā reinvestēto peļņu vai zaudējumus maksājumu bilanci atspoguļo šādi.

– Tiešo investīciju uzņēmuma peļņas daļa, kas pienākas tiešajam investoram, vienlaikus tiek atspoguļota kā tiešo investīciju ienākumu aizplūde tekošā konta postenī D 12380 (peļņas izmaksa tiešajam investoram) un tiešo investīciju ieplūde finanšu konta postenī N 30800 (peļņas reinvestēšana). Ja tiek veikta dividenžu izmaksa, tā tiek atspoguļota kā tiešo investīciju ienākumu aizplūde tekošā konta postenī D 12280, vienlaikus par izmaksāto dividenžu summu samazinot reinvestēto peļņu tekošā konta postenī D 12380 un finanšu konta postenī N 30800.

– Tiešo investīciju uzņēmuma zaudējumu daļa, kas attiecināma uz tiešo investoru, vienlaikus tiek atspoguļota kā tiešo investīciju ienākumu ieplūde tekošā konta postenī D 12380 (tiešā investora iemaksa zaudējumu segšanai) un tiešo investīciju aizplūde finanšu konta postenī N 30800 (šo aizplūdi ārvalstu investoru parasti kompensē ar papildu kapitāla ieplūdi pašu kapitālā, kuru atspoguļo finanšu konta postenī N 30680, vai parāda instrumentu veidā, kuru atspoguļo finanšu konta postenī N 31040).

Maksa par parāda instrumentiem ir ienākumi, ko samaksā parāda vērtspapīru vai līdzīgu finanšu aktīvu (aizdevumi, tirdzniecības kredīti un noguldījumi) turētājiem.

Tiešo investīciju ienākumu atspoguļošanas laiks ir atkarīgs no ienākumu veida. Dividendes uzrāda tajā periodā, kurā tās aprēķina, t.i., kad tās kļūst pieejamas investoram. Reinvestēto peļņu uzrāda tajā periodā, kurā tā iegūta. Maksu par parāda instrumentiem (procentus) atspoguļo, izmantojot uzkrāšanas principu.

Portfelīeguldījumu ienākumus, tāpat kā tiešo investīciju ienākumus, maksājumu bilanci uzrāda ieguldījumu instrumentu daļējā (ienākumi par biržas sarakstā iekļautajām un neiekļautajām akcijām un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībām (dividendes) un ienākumi par parāda vērtspapīriem). Portfelīeguldījumu ienākumus par parāda vērtspapīriem atspoguļo, izmantojot uzkrāšanas principu saskaņā ar debitoru uzskaites pieeju.

Citi ieguldījumu ienākumi ir ienākumi no ieguldījumiem, kas neattiecas uz tiešo investīciju, portfelīeguldījumu un rezerves aktīvu ienākumiem. Tie ietver dividenžu, procentu un ieguldījumu ienākumus, kas saistīti ar polišu turētājiem apdrošināšanas, pensiju un standarta garantiju shēmās. Citu ieguldījumu ienākumus atspoguļo, izmantojot uzkrāšanas principu.

1.3.3.3. Citi sākotnējie ienākumi

Ražošanas un importa nodokļi (piemēram, muitas nodevas), subsīdijas (piemēram, subsīdijas zemniekiem, sk. 1. tab.) un rente (ienākumi par dabas resursu nodošanu kāda rīcībā).

Muitas nodevas pilnā apmērā tiek uzrādītas citos sākotnējos ienākumos, bet, tā kā valstīm ES budžetā jāiemaksā 75% no

Reinvested earnings are a part of the enterprise's profit or loss that belongs to the direct investor in proportion to its holding and remains at the disposal of the direct investment enterprise. Regarding direct investment in Latvia, reinvested profit or loss is reported in the balance of payments as follows:

– The share of profit of a direct investment enterprise, due to the direct investor, is reported both as an outflow of income from direct investment on the current account item D 12380 (payment of earnings to the direct investor) and an inflow of direct investment into the financial account item N 30800 (reinvested earnings). Where dividends are paid, it is reported as an outflow of income from direct investment on the current account item D 12280, at the same time reducing reinvested earnings on the current account item D 12380 and financial account item N 30800 by the amount of the dividends paid.

– The share of loss of a direct investment enterprise, attributable to the direct investor, is at the same time reported as an inflow of income from direct investment on the current account item D 12380 (the direct investor's payment for covering losses) and an outflow of direct investment from the financial account item N 30800 (as a rule, foreign investors offset this outflow by additional capital injection into equity capital, reported under the financial account item N 30680, or in the form of debt instruments, reported under the financial account item N 31040).

Income on debt instruments is interest payable to holders of debt securities or similar financial assets (loans, trade credits and deposits). The time of recording the direct investment income depends on the type of income. Dividends are recorded at the time of their calculation, i.e., as of the date on which they become payable to investors. Reinvested earnings are recorded in the period in which they are earned. Income on debt instruments (interest) is recorded on an accrual basis.

Similar to direct investment income, portfolio investment income is recorded in the balance of payments in the breakdown by investment instrument (income on listed and unlisted shares and investment fund shares or units (dividends) and income on debt securities). Income on portfolio investment debt securities is recorded on an accrual basis, using debt principle.

Other investment income is income on investment other than direct investment, portfolio investment and reserve assets. They include dividend, interest and investment income attributable to policyholders in insurance, pension and standard guarantee schemes. Income on other investment is recorded on accrual basis.

1.3.3.3. Other Primary Income

Taxes on production and imports (such as customs duties), subsidies (such as subsidies for farmers, see Table 1) and rent (income receivable for putting natural resources at the disposal of another unit).

The entire amount of customs duties is recorded under Other

faktiski iekasētā muitas nodevu apjoma, 25% no kopsummas tiek uzrādīti citur neiekasēto valdības preču un pakalpojumu kredītā kā no ES saņemtā kompensācija par muitas nodevu iekasēšanu.

Sākot ar datiem par 2014. gadu, ES fondus atspoguļo saskaņā ar izlietojuma principu, t.i. periodā, kad veikti attiecīgie Latvijas valsts budžeta izdevumi.

ES fondi maksājumu bilancē tiek atspoguļoti Sākotnējos ienākumos, Otrreizējos ienākumos vai Kapitāla kontā, ņemot vērā gan Latvijas valsts budžeta izdevumu veidus, gan ES fondus (sk. 1. tab.). Atkarībā no Latvijas valsts budžeta izdevumu veida ES fondi papildus tiek klasificēti pēc galasaņēmēja sektora – valdība vai finanšu un nefinanšu sabiedrības, mājsaimniecības.

Vienlaikus kopējā ES fondu attiecīgā perioda starpība starp valsts budžeta izdevumiem un ieņēmumiem tiek atspoguļota maksājumu bilances finanšu kontā kā valdības prasību pieaugums vai samazinājums pret Eiropas Komisiju (Citi aktīvi, Valdība (N 33800)).

1.3.4. Otrreizējie ienākumi

Darījumi, kuros bez atlīdzības notiek apmaiņa ar precēm, pakalpojumiem un finanšu vai nefinanšu aktīviem, kas nav paredzēti ieguldījumiem. Ietverti ienākuma, īpašuma u.c. nodokļi, sociālās iemaksas, sociālie pabalsti, neto nedzīvības apdrošināšanas prēmijas, nedzīvības apdrošināšanas atlīdzības, valdības naudas pārveidumi ES budžetā (pievienotās vērtības nodokļa resurss, dalībvalstīm budžeta līdzsvarošanai piešķirtās atlaides, kā arī nacionālā bruto ienākuma resurss), kā arī dažādi citi pārveidumi, t.sk. pārveidumi starp mājsaimniecībām.

Otrreizējos ienākumos iekļauj ES fondus (sk. 1.3.3.3. paragrāfu un 1. tab.).

1.4. Kapitāla kants

Maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo neproducēto nefinanšu aktīvu bruto iegādi/atsavināšanu un kapitāla pārveidumus starp Latvijas rezidentiem un nerezidentiem.

Neproducēto nefinanšu aktīvu bruto iegāde/atsavināšana ir darījumi ar aktīviem, kurus lieto vai kuri nepieciešami preču ražošanā un pakalpojumu sniegšanā, bet paši netiek radīti, un darījumi, kas saistīti ar nemateriālajiem aktīviem (patenti, autortiesības, preču zīmes, franšīzes u.c.). Kapitāla pārveidumi ir darījumi, kuros bez atlīdzības tiek piešķirti vai saņemti finanšu vai nefinanšu aktīvi, kas paredzēti ieguldījumiem.

Kapitāla kontā iekļauj ES fondus (sk. paragrāfu 1.3.3.3. un 1. tab.).

primary income. Since the Member States have to pay 75% of the actually collected amount of customs duties to the EU budget, 25% of the total amount are recorded under Government goods and services n.i.e. (credit) as EU reimbursement for collecting customs duties.

Starting with the data for 2014, EU funds are reported in accordance with the expenditure principle, i.e., in the period when the respective spending from the Latvian central government budget is made.

EU funds are reported in the balance of payments in Primary income, Secondary income or Capital account, depending on both types of Latvian central government budget expenditure and EU funds (see Table 1). Depending on the type of Latvian central government budget expenditure, EU funds are additionally categorized on the basis of final beneficiary sector as General government or Financial and non-financial corporations, households.

At the same time, the difference between EU funds related central government expenditure and revenue within the respective period is reported in the financial account of the balance of payments as an increase or a decrease in government claims on the European Commission (Other assets, General government (N 33800)).

1.3.4. Secondary Income

Transactions where, without any compensation, goods, services and financial or non-financial assets not intended for investment are exchanged. Personal income, property and other taxes, social contributions, social benefits, net non-life insurance premiums, non-life insurance claims, government cash transfers to the EU budget (value added tax resource; the discounts granted to member states for budget balancing, as well as gross national income resource), as well as a variety of other transfers, inter alia, transfers between households, are included.

Secondary income includes EU funds (see paragraph 1.3.3.3. and Table 1).

1.4. Capital Account

A balance of payments component reflecting acquisitions/disposals of non-produced non-financial assets and capital transfers between Latvia's residents and non-residents.

Acquisitions/disposals of non-produced non-financial assets are transactions with assets used in or required for the manufacture of goods and provision of services but that are not produced themselves, and transactions involving non-produced intangibles (patents, copyright, trademarks, franchise, etc). Capital transfers are transactions where financial or non-financial assets intended for investment are provided or received without any compensation.

Capital account includes EU funds (see paragraph 1.3.3.3. and Table 1).

1. tabula. ES fondu atspoguļošana maksājumu bilanciē

Table 1. Reporting of EU funds in the balance of payments

ES fondi EU funds	Valsts budžeta izdevumu veidi Type of central government budget expenditure		
	Subsīdijas Subsidies	Uzturēšanas izdevumi, izņemot subsīdijas Current expenditure, excl. subsidies	Kapitālie izdevumi Capital expenditure
Galasaņēmēja sektors Final beneficiary sector	Finanšu un nefinanšu sabiedrības, mājsaimniecības Financial and non- financial corporations, households	Valdība General government	
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai European Agricultural Fund for Rural Development	Sākotnējie ienākumi Primary income C 13840	Otrreizējie ienākumi Secondary income C 14020	Kapitāla konts Capital account C 20060
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds European Maritime and Fisheries Fund			
Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds European Agricultural Guarantee Fund			
Eiropas Sociālais fonds European Social Fund	Otrreizējie ienākumi Secondary income C 14200		
Pārējā ārvalstu finanšu palīdzība Other foreign financial assistance			
Kohēzijas fonds Cohesion Fund			
Eiropas Reģionālās attīstības fonds European Regional Development Fund	Kapitāla konts Capital account C 20180		

1.5. Finanšu konts

Maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo finanšu aktīvus un finanšu pasīvus (tiešās investīcijas, portfeļieguldījumi, atvasinātie finanšu instrumenti, citi ieguldījumi un rezerves aktīvi) starp Latvijas rezidentiem un nerezidentiem.

1.5.1. Tiešās investīcijas

Investīcijas, ko investors (tiešais investors) tiešā vai netiešā (izmantojot meitas sabiedrības vai asociētos uzņēmumus) veidā veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā uzņēmumā (tiešo investīciju uzņēmumā). Tās ietver investīcijas pašu kapitāla un parāda instrumentu veidā.

Tiešajām investīcijām raksturīgas ilgtermiņa attiecības starp tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu. Tiešais investors var būt gan fiziskā, gan juridiskā persona.

Pašu kapitāls ir finanšu aktīvs, kas ir prasība pret sabiedrības atlikušo vērtību pēc visu kreditoru prasību izpildes. Tas ietver biržas sarakstā iekļautās akcijas, biržas sarakstā neiekļautās akcijas un citu pašu kapitālu. Šajā postenī uzrāda vēsturisko investīciju pārpirkšanu un jaunus ieguldījumus tiešo investīciju uzņēmumā. Tiek iekļauti arī pārrobežu ieguldījumi nekustamajā īpašumā.

1.5. Financial Account

A balance of payments component reflecting financial assets and financial liabilities (direct investment, portfolio investment, financial derivatives, other investment and reserve assets) between Latvia's residents and the non-residents.

1.5.1. Direct Investment

Investment by an investor (direct investor) made directly or indirectly (through subsidiaries or associated companies) to acquire a lasting interest (corresponding to at least 10% ownership of ordinary shares or voting rights) in an enterprise (direct investment enterprise). The components of direct investment are equity and debt instruments.

Direct investment implies long-term relationship between a direct investor and direct investment enterprise. Direct investor can be either a natural or legal person.

Equity is a financial asset that is a claim on the residual value of a corporation, after the claims of all creditors have been met. It incorporates listed shares, unlisted shares and other equity. The acquisition of the historic investment and new investments in a direct investment enterprise are included. Cross-border investment in real estate is also included.

Reinvested earnings are a part of the enterprise's profit or loss that

Tiešajās investīcijās no pašu kapitāla atsevišķi tiek izdalīta reinvestētā peļņa, kas ir uzņēmuma peļņas vai zaudējumu daļa, kura atbilstoši līdzdalības daļai pieder tiešajam investoram un paliek tiešo investīciju uzņēmuma rīcībā (sk. 1.3.3.2. apakšpunktā minēto metodoloģiju).

Parāda instrumenti ir tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu savstarpējie tirdzniecības kredīti, aizņēmumi un aizdevumi, tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu emitēto parāda vērtspapīru savstarpēja pirkšana un pārdošana un citi tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu savstarpējie aktīvi un saistības. Ietver arī savstarpējos aktīvus un saistības ar māsas uzņēmumiem, kuri ietilpst vienā tiešo investīciju grupā. Māsas uzņēmumu aktīvus un saistības klasificē atkarībā no galvenā kontrolējošā investora. Ja Latvijas tiešo investīciju uzņēmuma galvenais kontrolējošais investors ir nerezidents, visi savstarpējie aktīvi un saistības tiek uzrādīti kā tiešās investīcijas Latvijā. Savukārt, ja Latvijas tiešo investīciju uzņēmuma galvenais kontrolējošais investors ir Latvijas rezidents, visi savstarpējie aktīvi un saistības tiek uzrādīti kā tiešās investīcijas ārvalstīs.

Netiek iekļauti parāda instrumenti starp MFI, ieguldījumu fondiem un citiem finanšu starpniekiem, izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus, starp kuriem pastāv tiešo investīciju attiecības.

Latvijā veiktās tiešās investīcijas pašu kapitālā tiek atspoguļotas pēc iespējas tuvāk tirgus cenām. Veikto ieguldījumu vērtību iegūst, izmantojot ECB rekomendēto pašu kapitāla metodi (pašu kapitāls bilances vērtībā). Pašu kapitāls ietver šādus posteņus: akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls), akciju emisijas uzcenojums, rezerves un peļņa/zaudējumi. Pašu kapitāla pārmaiņas pārskata periodā katra ārvalstu investora līmenī tiek sadalītas darījuma pārmaiņās (D), cenu pārmaiņās (P) un citās pārmaiņās (C) (sk. 2. tab.).

Maksājumu bilancē tiek atspoguļotas tikai darījumu pārmaiņas (D), savukārt starptautisko investīciju balance ietver visu veidu pārmaiņu (D, P un C) radītās ieguldījumu atlikumu pārmaiņas.

1.5.2. Portfeļieguldījumi

Ieguldījumi biržas sarakstā iekļautās akcijās, biržas sarakstā neiekļautās akcijās un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībās un parāda vērtspapīros.

Portfeļieguldījumu darījumā ieguldītāja mērķis ir ieguldījuma vērtības pieaugums vai iespēja saņemt dividendes vai procentu ienākumus no ieguldītajiem resursiem, nevis tieši ietekmēt komercsabiedrības pārvaldes institūcijas. Portfeļieguldījumu darījumi ietver gan īstermiņa, gan ilgtermiņa finanšu instrumentus.

Portfeļieguldījumu raksturīga iezīme ir finanšu instrumentu brīva tirgošana vērtspapīru tirgū.

Biržas sarakstā iekļautās akcijas ir akcijas, kas tiek tirgotas regulētos tirgos. Biržas sarakstā neiekļautās akcijas ir akcijas, kas netiek tirgotas regulētos tirgos. Portfeļieguldījumi ietver gan no jauna emitēto, gan otrreizējā tirgū apgrozībā esošo akciju pirkšanu

belongs to the direct investor in proportion to its holding and remains at the disposal of the direct investment enterprise (see methodology referred to in Section 1.3.3.2) and are reported under direct investment separately from equity.

Debt instruments are trade credits, borrowing and lending transactions conducted between direct investors and direct investment enterprises, mutual acquisitions and disposals of debt securities issued by direct investors and direct investment enterprises, as well as other mutual assets and liabilities of direct investors and direct investment enterprises. Assets and liabilities vis-à-vis fellow companies classified in the same direct investment group are also included. Assets and liabilities of fellow companies are classified depending on the ultimate controlling investor. If the ultimate controlling investor of a Latvian direct investment enterprise is a non-resident, all mutual assets and liabilities are reported as direct investment in Latvia. In case the ultimate controlling investor of a Latvian direct investment enterprise is a Latvian resident, all mutual assets and liabilities are reported as direct investment abroad.

Debt instruments between MFIs, investment funds and other financial intermediaries except insurance corporations and pension funds in an existing direct investment relationship are excluded.

To the extent possible, direct investment in equity in Latvia is recorded at market value. The value of investment is obtained by using the equity approach (own funds at book value) recommended by the ECB. Equity comprises the following items: shares and equity holdings (share capital), share premium, reserves and profit/losses. Equity changes in the reporting period with regard to each foreign investor are recorded in the breakdown by change arising from transaction (D), price changes (P) and other changes (C) (see Table 2).

Only changes arising from transactions (D) are recorded in the balance of payments, whereas the international investment position records all changes in investment positions resulting from all kinds of developments (D, P and C).

1.5.2. Portfolio Investment

Investment in listed shares, unlisted shares and investment fund shares or units and debt securities.

Portfolio investment is made with the purpose of increasing the investment value or earning dividends or interest, without directly influencing the management of the enterprise. Portfolio investment includes both short-term and long-term financial instruments.

Financial instruments included under portfolio investment are freely tradable.

Listed shares are shares traded on regulated markets. Unlisted shares are shares that are not traded on regulated markets. Portfolio investment covers acquisition and disposal of shares (new securities issues and securities traded on the secondary market) if they represent participation of less than 10%. A holding of less than 10% in a direct investor's enterprise

un pārdošanu, ja tās apstiprina līdzdalību, kas mazāka nekā 10%. Izņēmums ir gadījumi, kad līdzdalība, kas mazāka nekā 10%, tiek iegūta tiešā investora uzņēmumā (atspoguļo pie tiešajām investīcijām). Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecības ir vērtspapīri, kas apliecina ieguldītāja līdzdalību ieguldījumu fondā, t.sk. līdzdalību naudas tirgus fondā un alternatīvajā ieguldījumu fondā, un no šīs līdzdalības izrietošās tiesības. Ieguldījumu ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībās neatkarīgi no līdzdalības daļas fondā tiek uzrādīti portfeļieguldījums.	(recorded under direct investment) shall be an exception. Investment fund shares or units are securities certifying participation of an investor in an investment fund, incl. in a money market fund (MMF) and alternative investment fund, and the rights arising from such participation. Investment in investment fund shares or units irrespective of the size of the holding in the fund is reported under portfolio investment.
---	---

2. tabula. Tiešo investīciju uzņēmuma (TIU) pašu kapitāla svarīgāko pārmaiņu atspoguļošana darījumu (D), cenu (P) un citu (C) pārmaiņu veidā

Table 2. Reporting major changes in equity of a direct investment enterprise (DIE) as transactions (D), prices (P) and other changes (C)

Tiešais investors Direct investor	Pamatkapitāls Share capital	Akciju emisijas uzcenojums Share premium	Rezerves Reserves	Peļņa vai zaudējumi no Profit/loss	
				pamatdarbības operating	citas darbības from other activities
dibina jaunu TIU sets up a new DIE	D	D	P/D ¹	D	P
palielina/samazina investīcijas TIU pašu kapitālā increases/decreases investment in DIE equity	D	D	P/D ¹	D	P
pērk/pārdod TIU no cita investora/citam investoram ² purchases/sells DIE from another investor/to another investor ²	D	D	D	D	D
veic TIU apvienošanu ar citu uzņēmumu merges DIE with another enterprise	C	C	C	C	C
veic TIU likvidāciju liquidates DIE	D	D	D	D	D
veic TIU peļņas kapitalizāciju/dekapitalizāciju capitalises/decapitalises DIE profit	D	x	x	D	D
reinvestē TIU peļņu vai zaudējumus reinvests DIE earnings/loss	x	x	x	D	P
aprēķina dividendes calculates dividends	x	x	x	P	P

¹ Ja notikusi naudas plūsma, rezervju palielināšana/samazināšana tiek atspoguļota kā darījums (D).

¹ In case of a cash flow, increase/decrease of reserves is reported as a transaction (D).

² Ja zināma pirkšanas/pārdošanas darījuma reālā cena un tā pārsniedz pašu kapitāla pārmaiņu kopējo vērtību vai ir mazāka par to, šī starpība tiek atspoguļota papildu darījuma (D) veidā, un vienlaikus cenu pārmaiņu (P) veidā tiek veikts minētā papildu darījuma kompensējošais ieraksts, tādējādi saglabājot nemainīgu TIU sniegto informāciju par pašu kapitāla atlikumu perioda beigās.

² Where the actual price of a purchase/sales transaction is known and it exceeds/is smaller than the total value of equity changes, the difference is reported as an additional transaction (D), and, at the same time, an offsetting entry for the said additional transaction is made reporting price changes (P). As a consequence, the closing position of equity reported by DIE remains unchanged.

Parāda vērtspapīri ir vērtspapīri, kas apliecina emitenta saistības pret šo vērtspapīru turētāju un tā apņemšanos veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīru turētājam noteiktā datumā vai datumos nākotnē. Šiem vērtspapīriem parasti ir noteikta procentu likme (kupons), vai arī tie tiek pārdoti ar diskontu/uzcenojumu summai, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā. Īstermiņa	Debt securities are securities representing an obligation and a promise on the part of the issuer to make one or more payment(s) to the holder of the securities at a specified future date or dates (e.g., bonds and notes). Such securities usually carry a specific rate of interest (the coupon) or are sold at a discount to the amount that will be repaid at maturity. Short-term debt securities are debt
--	---

parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir līdz 1 gadam (ieskaitot). Ilgtermiņa parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir ilgāks par 1 gadu.

Portfeļieguldījumi parāda vērtspapīros ietver parāda vērtspapīru pirkšanu un pārdošanu, ja šie darījumi netiek klasificēti kā tiešās investīcijas. Kā portfeļieguldījumu darījumus atspoguļo arī šo parāda vērtspapīru emisiju un dzēšanu.

Portfeļieguldījumu darījumus novērtē tirgus cenās, izmantojot ECB centralizētās vērtspapīru datubāzes informāciju par finanšu instrumentu cenām.

Katru portfeļieguldījumu veidu atspoguļo sektoru dalījumā (centrālā banka, MFI (izņemot centrālo banku), valdība, finanšu sabiedrības (izņemot MFI), nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības).

1.5.3. Atvasinātie finanšu instrumenti

Finanšu instrumenti, kas saistīti ar konkrētu finanšu instrumentu vai rādītāju, vai precī, ar kuru palīdzību konkrētus finanšu riskus var patstāvīgi tirgot finanšu tirgos. Atvasinātie finanšu instrumenti (piemēram, iespējas līgumi, ārpusbiržas nākotnes līgumi, mijmaiņas līgumi, procentu nākotnes līgumi un atvasinātie kredīta instrumenti) atbilst šādiem nosacījumiem: tie ir saistīti ar kādu finanšu vai nefinanšu aktīvu, aktīvu grupu vai indeksu; tie ir apgrozāmi vai tos var kompensēt tirgū; pamatsumma, kas jāatmaksā, netiek izmaksāta avansā.

Ieguldījumus atvasinātajos finanšu instrumentos maksājumu bilanci atspoguļo sektoru dalījumā (centrālā banka, MFI (izņemot centrālo banku), valdība, finanšu sabiedrības (izņemot MFI), nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības).

1.5.4. Citi ieguldījumi

Finanšu ieguldījumi, kurus neietver tiešajās investīcijās, portfeļieguldījumos, atvasinātajos finanšu instrumentos un rezerves aktīvos. Citus ieguldījumus klasificē finanšu instrumentu veidu (cits pašu kapitāls; nauda un noguldījumi; aizdevumi/aizņēmumi; apdrošināšanas, pensiju un standarta garantiju shēmas; tirdzniecības kredīti un avansi; Speciālās aizņēmuma tiesības; citi aktīvi un citi pasīvi) dalījumā.

Citus ieguldījumus maksājumu bilanci atspoguļo sektoru (centrālā banka; MFI (izņemot centrālo banku); valdība; finanšu sabiedrības (izņemot MFI); nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības) dalījumā.

Cits pašu kapitāls ir pašu kapitāls, kas nav biržas sarakstā iekļautās akcijas un biržas sarakstā neiekļautās akcijas. Ietver arī valdības ieguldījumus starptautisko organizāciju (izņemot SVF) kapitālā. Šie darījumi ietver ieguldījumus SIA pamatkapitālā, kā arī SIA pamatkapitāla daļu pārdošanu un pirkšanu, lai iegūtu līdzdalību, kas mazāka nekā 10%. Izņēmums ir gadījumi, kad līdzdalība, kas mazāka nekā 10%, tiek iegūta tiešā investora uzņēmumā (atspoguļo pie tiešajām investīcijām).

Nauda ir apgrozībā esošās banknotes un monētas, ko emitējusi centrālā banka vai centrālā valdība un ko parasti izmanto maksājumos.

securities issued with an original maturity of up to one year (inclusive). Long-term debt securities are debt securities issued with an original maturity of over one year.

Portfolio investment in debt securities includes acquisitions and disposals of holdings of debt securities if those transactions are not classified as direct investment. The issue and redemption of such debt securities is also reported under portfolio investment.

Portfolio investment transactions are marked to market, using the ECB's Centralized Securities Database information on financial instrument prices.

Each category of portfolio investment is recorded in the breakdown by institutional sector (central bank, MFIs (excl. central bank), general government, financial corporations (excl. MFIs), non-financial corporations and households).

1.5.3. Financial Derivatives

Financial instruments linked to a specified financial instrument or indicator or commodity, through which specific financial risks can be traded in financial markets in their own right. Financial derivatives meet the following conditions: they are linked to a financial or non-financial asset, to a group of assets, or to an index; they are either negotiable or can be offset on the market; and no principal amount is advanced to be repaid. For example: options, forwards, swaps, forward rate agreements (FRAs), credit derivatives.

In the balance of payments, investment in financial derivatives is recorded in the breakdown by sector (central bank, MFIs (excl. central bank), general government, financial corporations (excl. MFIs), non-financial corporations and households).

1.5.4. Other Investment

Financial investment other than that included in direct investment, portfolio investment, financial derivatives and reserve assets. Other investment is classified by type of financial instrument: other equity; currency and deposits; loans; insurance, pension and standard guarantee schemes; trade credits and advances; Special Drawing Rights; other assets/liabilities.

In the balance of payments, other investment is recorded in the breakdown by sector (central bank; MFIs (excl. central bank); general government; financial corporations (excl. MFIs); nonfinancial corporations and households).

Other equity is equity other than listed shares and unlisted shares. Investment of the general government in the capital of international organizations, with the exception of the IMF, are also included. Those transactions comprise investment in the capital of a limited liability company, as well as acquisition and disposal of units in the capital of a limited liability company, to acquire participation of less than 10%. A holding of less than 10% in a direct investor's enterprise (recorded under direct investment) shall be an exception.

Currency is banknotes and coins in circulation issued by central banks or central government and commonly used to make payments.

Noguldījumi ir MFI kontos uz noteiktu vai nenoteiktu laiku ar vai bez procentiem noguldītie naudas līdzekļi. Nauda un noguldījumi ietver pārmaiņas ārvalstu valūtas turējumos skaidrā naudā, noguldījumu apjoma palielinājumu un samazinājumu MFI, kā arī kredītiestāžu visu veidu savstarpējos aizņēmumus, aizdevumus un noguldījumus. Aizdevumi/aizņēmumi ir atlīdzības darījumi, kuros aizdevējs/aizņēmējs, pamatojoties uz rakstisku līgumu, nodod aizņēmējam/saņem no aizdevēja naudu īpašumā un kuri aizņēmējam uzlik pieņākumu noteiktā laikā un kārtībā atdot aizdevējam naudu.

Apdrošināšanas, pensiju un standarta garantiju shēmas ietver apdrošināšanas sabiedrību tehniskās rezerves, pensiju fondu aktīvus, pensiju plānu līdzekļus un citas saistības, kas ir izveidojušās attiecībā pret apdrošināšanas polišu turētājiem un pensiju fondu un plānu dalībniekiem.

Tirdzniecības kredīti un avansi ir finanšu prasības/saistības, ko rada preču un pakalpojumu piegādātāju tieši izsniegti kredīti saviem klientiem un avansi par darbu, kas tiek veikts vai ko vēl tikai veiks, kā klientu priekšapmaksu par vēl nepiegādātām precēm un pakalpojumiem. Tirdzniecības kredīti un avansi rodas, kad maksājumu par precēm vai pakalpojumiem neveic tajā pašā laikā, kad mainās īpašumtiesības uz precēm vai sniedz pakalpojumu.

Citi aktīvi un citi pasīvi ir aktīvi/pasīvi, kas nav kvalificējami kā cits pašu kapitāls, nauda un noguldījumi, aizdevumi/aizņēmumi, apdrošināšanas, pensiju un standarta garantijas, tirdzniecības kredīti un avansi.

1.5.6. Rezerves aktīvi

Tādi ārējie aktīvi ārvalstu valūtā, kurus kontrolē monetārās iestādes un kuri tām viegli pieejami (monetārais zelts, Speciālās aizņēmuma tiesības, rezerves pozīcija SVF, citi rezerves aktīvi).

Eiro zonas dalībvalstīs par citiem rezerves aktīviem tiek kvalificētas prasības pret ārpus eiro zonas esošajām valstīm ārvalstu valūtās.

Finanšu aktīvus, kuri ir monetārās iestādes rīcībā un kurus nevar kvalificēt kā rezerves aktīvus, pieskaita portfelīeguldījumiem vai citiem ieguldījumiem.

2. LATVIJAS STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU BILANCE

Starptautisko investīciju balance ir statistikas pārskats, kas atspoguļo finanšu aktīvu un finanšu pasīvu starp Latvijas rezidentiem un nerezidentiem atlikumu vērtību un sastāvu noteiktā datumā, kā arī šo atlikumu vērtības pārmaiņas attiecīgajā laika periodā. Atlikumu vērtības pārmaiņas var notikt darījumu rezultātā (maksājumu bilances finanšu konta dati), valūtas kursu svārstību dēļ, cenu pārmaiņu rezultātā vai citu pārmaiņu (galvenokārt dažādu veidu pārklasifikācijas informācijas sniedzēja uzskaites sistēmā, kā arī parāda kapitalizācijas u.c. darbību) dēļ (sk. 3. tab.). Starptautisko investīciju balance ietver tiešās investīcijas, portfelīeguldījumus, atvasinātos finanšu instrumentus, citus ieguldījumus un rezerves aktīvus.

Starptautisko investīciju bilances datu avoti ir tādi paši kā

Deposits are funds that are deposited with MFIs for a specified or unspecified period of time, with or without interest. Currency and deposits cover changes in holdings of foreign currency in cash, an increase or decrease in deposits with MFIs as well as mutual borrowing, lending and deposits of all types among credit institutions. Loans are remunerated transactions in which a lender/borrower, on the basis of a written contract, transfers money to a borrower/receives money from a lender in ownership and which imposes a duty on the borrower to return the money to the lender within a specified time and following a specified procedure.

Insurance, pension and standard guarantee schemes comprise insurance technical reserves, assets of pension funds, pension plan assets and other liabilities incurred in relation to insurance policy holders and members of pension funds and plans.

Trade credits and advances are financial claims/liabilities arising from the direct extension of credit by the suppliers of goods and services to their customers, and advances for work that is in progress or is yet to be undertaken, in the form of prepayment by customers for goods and services not yet provided. Trade credits and advances arise when payment for goods or services is not made at the same time as the change in ownership of a good or provision of a service.

Other assets and Other liabilities are assets/liabilities that cannot be classified as other equity, currency and deposits, loans, insurance, pension and standardized guarantees, trade credits and advances.

1.5.6. Reserve Assets

External foreign currency assets that are readily available to, and controlled by, monetary authorities (monetary gold, Special Drawing Rights, reserve position in the IMF, other reserve assets).

In euro area countries claims on countries outside the euro area in foreign currency are classified as other reserve assets.

Financial assets that are at the disposal of the monetary authority and cannot be classified as reserve assets are recorded under Portfolio investment or Other investment.

2. LATVIA'S INTERNATIONAL INVESTMENT POSITION

International investment position is a statistical statement reflecting the value and composition of financial assets and financial liabilities between Latvia's residents and the rest of the world, on a specific date, as well as changes in the residual values in the respective time period. Changes in the residual values may occur as a result of transactions (financial account data of the balance of payments), exchange rate changes, price changes, and other adjustments (mainly due to various reclassifications in the system of information provider, debt capitalization, etc.; see Table 3). International investment position includes direct investment, portfolio investment, financial derivatives, other investment, and reserve assets.

Sources for the international investment position are the same as

maksājumu bilances finanšu kontam. Starptautisko investīciju bilances datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF "Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas" 6. izdevuma prasībām.

3. LATVIJAS ĀRĒJAIS PARĀDS

Ārējā parāda (bruto) dati atspoguļo parādu radošās saistības starp Latvijas rezidentiem un nerezidentiem. Ārējais parāds (neto) tiek aprēķināts kā bruto ārējais parāds mīnus atbilstošie ārējo aktīvu posteņi.

Ārējā parāda dati sniegti sektoru (valdība, centrālā banka, MFI (izņemot centrālo banku), finanšu sabiedrības (izņemot MFI), nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības), termiņu un finanšu instrumentu veidu dalījumā.

Latvijas ārējā parāda datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF "Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas" 6. izdevuma un SVF 2013. gada izdevuma "Ārējā parāda statistika: Rokasgrāmata sagatavotājiem un lietotājiem" prasībām, izmantojot starptautisko investīciju bilances datus.

for the financial account of the balance of payments. Latvijas Banka compiles international investment position data in accordance with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition).

3. LATVIA'S EXTERNAL DEBT

External debt data (gross) present debt-related liabilities between Latvia's residents and the rest of the world. The net external debt position is equal to gross external debt less the respective items of foreign assets.

External debt data are presented in the breakdown by sector (general government, central bank, MFIs (excl. central bank), financial corporations (excl. MFIs), non-financial corporations and house-holds), maturity and type of instrument.

Latvijas Banka compiles data on Latvia's external debt in accordance with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition) and the IMF's 2013 External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users on the basis of international investment position data.

3. tabula. Sakarība starp starptautisko investīciju bilanci un maksājumu bilanci

Table 3. Relationship between the balance of payments and international investment position

Starptautisko investīciju balance International Investment Position	Maksājumu balance Balance of payments						
	Atlikums perioda sākumā Opening position	Tekošais konts Current account		Cenu pārmaiņas Price changes	Valūtas kursu svārstības Exchange rate changes	Citas pārmaiņas Other adjustments	Atlikums perioda beigās Closing position
		Kapitāla konts Capital account					
		Finanšu konts (darījumi) Financial account (transactions)					

4. TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

Tiešo investīciju definīciju sk. 1.5.1. apakšpunktā.

Tiešo investīciju dati tiek sagatavoti gan pēc aktīvu/pasīvu principa (maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances dati), gan pēc virziena principa – tiešās investīcijas Latvijā un tiešās investīcijas ārvalstīs.

Tiešās investīcijas Latvijā ir saistības pret tiešajiem investoriem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir nerezidents, mīnus prasības pret tiešajiem investoriem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir nerezidents. Tiešās investīcijas ārvalstīs ir prasības pret tiešo investīciju uzņēmumiem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir rezidents, mīnus saistības pret tiešo investīciju uzņēmumiem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir rezidents.

Tiešo investīciju datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF

4. DIRECT INVESTMENT

For the definition of direct investment, see Section 1.5.1.

Direct investment data are compiled both on an asset/liability basis (balance of payments and the international investment position data) and according to the directional principle – direct investment in Latvia and direct investment abroad.

Direct investment in Latvia comprises liabilities to direct investors and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a non-resident, minus claims on direct investors and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a non-resident. Direct investment abroad comprises claims on direct investment enterprises and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a resident, minus liabilities to direct investment enterprises and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a resident.

Latvijas Banka compiles direct investment data in accordance

"Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas" 6. izdevuma un OECD "Ārvalstu tiešo investīciju kritēriju definīciju" 4. izdevuma prasībām, izmantojot maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances datus.	with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition) and the OECD's Benchmark Definition of Foreign Direct Investment (4th edition) on the basis of balance of payments and international investment position data.
---	--

SAĪSINĀJUMI UN APZĪMĒJUMI		ABBREVIATIONS AND SYMBOLS	
ĀM	Latvijas Republikas Ārlietu ministrija	CIF	cost, insurance and freight at the importer's border
CIF	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz importētājvalsts robežai	CSB	Central Statistical Bureau of Latvia
CSP	Centrālā statistikas pārvalde	DIE	direct investment enterprise
ECB	Eiropas Centrālā banka	ECB	European Central Bank
ES	Eiropas Savienība	EU	European Union
ES fondi	ES fondu politikas instrumenti un pārējā ārvalstu finanšu palīdzība	EU funds	EU policy instruments and other foreign financial assistance
Extrastat	ES valstu un ārpus ES esošo valstu savstarpējās preču tirdzniecības statistisko datu vākšanas un apkopošanas sistēma	Extrastat	System for the collection and compilation of statistics relating to the trade in goods between EU Member States and non-EU countries
FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija	FOB	free on board at the exporter's border
FOB	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz eksportētājvalsts iekšzemes kopprodukts robežai	GDP	Gross Domestic Product
IKP	ES valstu iekšējās tirdzniecības statistikas sistēma	IMF	International Monetary Fund
Intrastat	monetārās finanšu iestādes (centrālā banka, kredītiestādes, krājaizdevu sabiedrības un naudas tirgus fondi)	Intrastat	Intra-Community Trade Statistical System
MFI	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija	LCD	Latvian Central Depository
OECD	sabiedrība ar ierobežotu atbildību	Ltd	limited liability company
SIA	Starptautiskais Valūtas fonds	MF	Ministry of Finance of the Republic of Latvia
SVF	tiešo investīciju uzņēmums	MFA	Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Latvia
TIU	Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs	MFI	monetary financial institutions (the central bank, credit institutions, credit unions and money market funds) n.i.e. not included elsewhere
UR	valsts akciju sabiedrība	OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
VAS	Valsts ieņēmumu dienests	RE	Register of Enterprises of the Republic of Latvia
VID	Valsts kase	SJSC	state joint stock company
VK	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra	SRS	State Revenue Service
VSAA		SSIA	State Social Insurance Agency
		VAT	Value Added Tax